

YUGOSLAVIA

Ekonomiazko gorabehera batzuek

Yugoslaviako ekonomiak, sistema sozialistea jarraitzen dau; baina ba daukaz, sistema honen barruan, berezitasun edo diferentzia batzuek. Gainera, Yugoslaviak ez deutso bere ekonomia Rusiakoari zeharo egokitu ta lotu gura izan; eta horrerik eskerrak eutsi leiskio bere zelanbaiteko neutraltasunari. Plan-egiteko arazoan be, asierako zentralismoa itxirik, Yugoslaviak autojestinoaren bidean diardu eta, hola, Estaduaren dirijismo gogorregirik bako plangintzak egin leikez.

Alde honeexekaitik batez bere txalotzen dabe Yugoslavia, sozialismoa demokraziagaz batera gura leukeenak.

Baina hemen be, agiri dago ekonomiazko ta politikazko egitura* ta indarren arteko dialektikea. Autojestinoak politikazko erakundeak* txokatzen dau, autojestino lege-antolaketa baten barruan egin behar izaten da ta, Yugoslavia, barriz, Alderdi bakarreko "Demokrazia Erritarra" da, bai; eta autojestino be, askenean, Alderdiko lagunkideen eskuetan geratzen da. Alderdi Komunistako lagunok, ostera, Alderdiaren diziplineak lotuta dagoz.

Holakoxe gorabehera tipiku batek erro-errotik astindu dau, gutxi dala, Yugoslaviako Alderdi Komunistea. Banku Mundialak emondako kredituakaz autobide edo pista bat irigi gura eben esloveniarrak kroaziarrakaz batera. Esloveniako Batzarrarena zan jatorriz asmo hau; eta Eslovenia da, ez bai" barik, Yugoslaviako Errepublikarik industriatsuen. Halan be, Belgradok Serbiara eroan ditu kredituok, eta Serbian asi dau autobidea. Kavcic Batzarraren Presidentek protestatu egin eban Esloveniatik, Titok berak erantzun eutsen Belgradotik, baita Kavcic-ek ostera eskribu sakon batean Esloveniaren aldeko arrazoiak agiri agirian ipini be. Eskribu hau Batzar Zentralak azterkatu eban, baina erantzunik emon barik itxi. Danak uste eben, Kavcic-ek esloveniaren arrazoia aurrera aterako ebala. Baina orduan Popit, Esloveniako Alderdi Komunistearen sekretarioa jaigi zan, Kavcic-eri abertzalekeria leporatuaz; eta Kavcic-ek, noraezean, Alderdiaren diziplineari amore* emon behar. Baina han egoan eskribua be. Zelan amaitu? Esloveniak egin daike bere autobidea, baina bertako erriak pagatuta. Serbian egiten dan autobiderako Banku Mundialaren kredituak, ostera, Yugoslaviako erriak guztiak ordaindu beharko ditue. Ikusbidetxo bat baino ez da hau. Eslovenian jende askok itauntzen* dau, inpestu edo zergak pagatzeko bakarrik ote dagozan eurak.

Beste problema bat federazioaren egiturakaz* sortzen da, eta dibisen arazoa da. Atzerrian lan egiten daben yugoslaviar langileak etxera bidaldutako dibisak, Belgradon geratzen dira. Hori ondo edo txarto egongo da, berez; dana

dala, Serbia ez beste nazinotasunentzat galbide izugarria da hori. Holan, joandako martxoan*, eskandalo bero bat sortu zan Imotski eskualdearen* arazoagaz. Eskandalo hau letra andiz eguzkitara atera ebana, "Vjesnik u Srijedu" astekari* komunistea izan zan, Imotski Administrazioak, 50 mila bizilagun daukaz: 73 %, laborari edo nekazari dira, bi mila industrian dabiliz, eta sei milatik gora atzerrian, Alemanian gehienak. Atzerrian dabilizanak, urtero 35 miloi marku (markua, 18 peseta inguru) bidaltzen ditue etxera; banku bidez bidaldu ezker, irabaziotako 10 % Belgradon geratzen da. Atzerriko langile talde batek, Imotskin lantegitxo bat egitea erabagi eban; baita 220 mila marku batu be, bakoitzak 500 marku emonaz. Baina lantegirako makineria atzeritik erosi gura izan ebenean, ezin izan eben baimenik lortu, horretarako dibisak behar zituen eta.

Imotski Kroazian dago, ta kroaziar komunistentzat garbi egoan joko. Belgradok begi onez ikusten dau beharginak atzerria joatea (Yugoslaviako nazinoetako miloi bitik gora dagoz atzerrian!), dibisa-irabazlerik onenak eurak dira ta. Baina nor doa atzerria? V. Holjevac komunistak kroaziarraren liburua, "Kroaziarrak atzerrian", akusazio amorratu bat da: 7 miloi serbiarretatik 200 mila dagoz atzerrian, baina 340 mila esloveniarrak (guztira miloi ta erdi izan arren) eta miloi ta erdi kroaziar (nahiz eta guztira 4 miloi ta erdi izan). Kroaziarrak, zortzi bider gehiago serbiarrak baino. Beharginon irabazioak Yugoslaviako nazinoetan bardinka banatuta be, ehunekotasun honeei begiratu ezker, serbiarrak ikaragarritzko irabazioak eskuratzen dituela agiri da, serbiarrak izateagaitik bakarrik.

Egitura edo estruktura politikazkoetatik datozen ekonomiazko arazo bi bakarrik aipatu doguz hemen. Eta holako gehiago be ba dago: itsas ontzigintzan, eta abar.

Ekonomiazko demokrazia falta dan lekuan, ez dago benetako demokrazia politikazkorik be. Sozialista guztiak dakie hau. Baina politikazko demokraziarik ez dagoan lekuan, itxura utsa da ekonomiazko demokrazia. Mihailo Markovic Yugoslaviar filosofilariak solfa andi barik salatu dau hori: "Ekonomiazko ikusgunetik*, bardin bardin jako beharginari nortzuek zapaltzen daben, kapitalistak nahiz burokratek".

Azkenean ezin leiteke itaundu* baino: Yugoslavian zelan dagoz, ba, bananduta politikazko indarrak, ekonomian halako ezbardintasanak sortzeko? Hori, urrengo batean ikusiko dogu.

Jose Azurmendi

Valencieraz? Bai Zera!

kate jatorren bat be ahalegindu zan erri izkereari bere lekua emoten.

Elcheko ostatu batean, abade bi ta beste iru prakadun ebiltzan jardunean. Danak valencieraz. Elizara sartu, ta paper danak gatzeleraz.

Bistan dago, abade horreek, ez besteak, erritasun gutxi daukela, ta erriari adarra jotzen deutsoela. Baita Vaticanoa bera bere, hain serioa izanik, adar jotzaile ona da. Nafarroako Erribeherako seme bat bidaldu deutse Valenciarrei ar-

tzapezpikutzat, García Lahiguera, Erroma pikuan* ote dago ba? Hori dala ta, Valenciarrek euren ernegua agertu dabe, orri batzuek zabalduaz. Aita Santuak berak bere, geografia pixka bat ikasi ta ikusi behar leuke, 34 diosesi dagozala Espainiako muga-barrutian danok dakigun problematika bereziagaz.

Ikusten danez, zoritxarrean lagunak bere ba ditugu, Valenciarrek kasu honetan, eta gurea baino txarragoan. Eta txarrena, zoritxar hau Jaunaren izenean datorkigula.

Solabizkar